

SJenV

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij beleidsreactie WODC onderzoek preventieve mogelijkheden in binnen- en buitenland voor een veilige

Datum
11 juni 2026

Onze referentie
768220

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

Op 19 juni jl. heeft het WODC het onderzoek opgeleverd over preventieve mogelijkheden in binnen- en buitenland voor een veilige terugkeer in de samenleving van hoogrisicogedetineerden. Zie bijlage 1.

2. Geadviseerd besluit

- Instemmen met het delen van bovengenoemd WODC onderzoek met de Tweede Kamer.
- Instemmen met het meesturen van de bijgevoegde beleidsreactie.

3. Kernpunten

- Voor de toekomst wordt het door de onderzoekers van belang geacht om de effecten van alle nieuwe of aangescherpte maatregelen te evalueren en te blijven letten op de balans tussen veiligheid en de rechten van gedetineerden.
- Voor de fase na detentie komt uit het onderzoek naar voren dat de interventies en toezichtmaatregelen ten aanzien van langgestraften, onder wie ook hoogrisico-gedetineerden, (nog) niet ten volle (kunnen) worden benut.
- In de praktijk baseren landen, zoals ook Nederland, hun beslissingen vooral op operationele informatie zoals inlichtingen, observaties en veiligheidsgegevens, zonder dat deze systematisch worden gewogen in een gestandaardiseerde risico-analyse. Het enige meer gestructureerde instrument dat internationaal is aangetroffen is de Canadese *Multi Level Guidelines for Group Based Violence* (MLG). Een mogelijke oplossing wordt gezien in het ontwikkelen van een gestructureerd instrument, vergelijkbaar met dat voor van terrorisme verdachte of veroordeelde gedetineerden (zoals VERA-2R), dat onderdeel is van een bredere risicoanalyse en besluitvorming.
- Canada kent één specifiek re-integratieprogramma dat via cognitieve gedragstherapie gericht is op het verminderen van criminogene factoren voor de onderzoeksdoelgroep van hoogrisicogedetineerden.
- In acht verschillende landen (Canada, Denemarken, Duitsland, Engeland & Wales, Noorwegen, Oostenrijk, Zweden en Zwitserland) zijn kaders van preventieve detentie onderzocht.
- In Zweden is recent – 15 april 2026 – het wetsvoorstel dat ziet op de invoering van een kader voor preventieve detentie (*säkerhetsförvaring*) in werking getreden. Dit ziet ook op daders vanuit georganiseerde

criminaliteit.

De onderzoekers lichten toe dat er brede politieke steun was voor dit wetsvoorstel ongeacht politieke kleur. Waarbij de toelichting met nadere motivatie uit het wetsvoorstel wordt aangehaald: *'Zo is er onder meer een toename geweest van het aantal zware geweldsmisdrijven in de vorm van schietpartijen en bomaanslagen, en heeft de systematische en georganiseerde criminaliteit steeds meer delen van de samenleving beïnvloed. De georganiseerde criminaliteit treft ook in toenemende mate buitenstaanders. [...] De kijk van de samenleving op criminaliteit is ook veranderd. Een systeem waarin iemand die ernstige gewelds- en zedendelicten heeft gepleegd na het uitzitten van zijn straf weer op vrije voeten wordt gesteld, ondanks een hoog recidiverisico, is niet geloofwaardig'*.¹

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
11 juni 2026

Onze referentie
768220

- In de beleidsreactie wordt o.a. het volgende aangegeven.
 - o Het belang van evaluatie wordt benadrukt waarbij wordt aangegeven dat eind 2026 een WODC onderzoek wordt verwacht met handvatten voor het ontwikkelen van een beleidskader voor monitoring en evaluatie van de maatregelen die sinds 2021 zijn getroffen om VCHD tegen te gaan.
 - o Om de re-integratie mogelijkheden te verbeteren voor deze doelgroep, en bij te dragen aan een veilige terugkeer, wordt het in Canada gehanteerde re-integratieprogramma en de risico-classificering *Security Threat Group* verkend.
 - o Er zal gekeken worden naar de ervaringen uit Canada bij het inrichten van een risicotaxatie model voor hoogrisicogedetineerde.
 - o Er zal een follow up studie worden verricht naar preventieve detentie zoals dat in Zweden recent voor de onderzoeksdoelgroep is ingericht.
 - o De suggesties bij de exit strategie worden meegenomen in het licht van de herziening van het beoordelingskader EBI/AIT n.a.v. motie Ellian (Kamerstukken II, 2025-26, 24 587, nr. 1103).
 - o Het WODC wordt verzocht om de onderzoeksdoelgroep mee te nemen in de wetsevaluaties naar de Wet- Straffen en Beschermen (V.I.) en de Wet Langdurig toezicht (GVM).

4. Toelichting

4.1. Politieke context

- Er is veel politieke aandacht voor hoogrisicogedetineerden.
- Het WODC-rapport 'Vergelijkend onderzoek Italiaans 41-bis detentieregime' (Struijk e.a.) leidde tot de vraag of een voor de samenleving veilige terugkeer voor deze doelgroep überhaupt haalbaar is en of het huidige instrumentarium aan taxatie-instrumenten tijdens detentie en toezicht-mogelijkheden na detentie toereikend is voor deze specifieke doelgroep. Het WODC is daarom verzocht om nader onderzoek te doen naar deze twee dilemma's.
- Preventieve detentie past bij de strekking van motie Ellian (Kamerstukken II, 2025-26, 24 587, nr. 1103) waarin wordt aangegeven dat dat zware criminelen zo lang mogelijk in maximale beperkingen moeten zitten.

4.2. Krachtenveld

¹

Toelichting op het wetsvoorstel, p. 62., aangehaald in onderzoek op p. 137

DJI.

4.3. Communicatie

De Kamer zal bij relevante ontwikkelingen worden geïnformeerd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
11 juni 2026

Onze referentie
768220